

SPOLU A SLOBODNE KRÁČAJME ZA JEŽIŠOM (MK 10,46-52)

Cieľ modlitby s Písmom: získať pre seba aj iných milosť skutočne stretnúť a nasledovať Ježiša.

46 Prišli do Jericha. A keď so svojimi učeníkmi a s veľkým zástupom z Jericha odchádzal, **pri ceste sedel** slepý Bartimej, Timejov syn, a žobral.

47 Keď počul, že je to Ježiš Nazaretský, začal kričať:

"Ježišu, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

48 Mnohí ho okríkali, aby mlčal; ale on ešte väčšmi kričal:

"Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

49 Ježiš zastal a povedal:

"Zavolajte ho!"

Zavolali slepca a vaveli mu:

"Vzchop sa! Vstaň, volá ťa!"

50 On odhodil plášť, vyskočil a šiel k Ježišovi.

51 Ježiš mu povedal:

"Čo chceš, aby som ti urobil?"

Slepec mu odpovedal:

"Rabbuni, aby som videl!"

52 A Ježiš mu povedal:

"Chod', tvoja viera ťa uzdravila!"

A hneď videl a **šiel za ním po ceste.**

ŠIRŠÍ A BLÍZKY KONTEXT PERIKOPY

V širšom kontexte sa bežne chápe *slepota* u prorokov ako dôsledok Božieho trestu (porov. Iz 6,9-10; Iz 29,9-12; Iz 32,3; Iz 42,6-7. Dar navrátenia zraku sa v prorokoch spomína ako mocný prejav Mesiáša. Keď príde Mesiáš, uzdraví dokonca aj slepých (Iz 29,18; 35,5). Uzdravenie zo slepoty má vždy veľkú dôležitosť v evanjeliách, napr. v Mt 9,27-31 (dvaja slepí); 11,4; 12,22; 20,29-34 (dvaja slepí); v Jn 9,1-41 urobí Ježiš veľký zázrak, kde uzdravuje dokonca slepca od narodenia.

V Markovom evanjeliu sme na konci druhej časti evanjelia na tému nasledovania Ježiša na ceste do Jeruzalema a je silne zameraná na tému učeníctva. Tvorí srdce evanjelia. Začala sa perikopou Mk 8,22-26 o uzdravení slepca z Betsaidy na začiatku cesty do Božieho mesta a končí našou perikopou na konci cesty. V Mk je 18 rozprávání o Ježišových zázrakoch. Tento zázrak je posledný. Uzdravenie slepcov tvorí rámec časti o nasledovaní. Slepota Bartimeja je síce telesnou slepotou, no v oboch uzdraveniach je slepota i symbolom duchovnej slepoty. Učeníci na ceste nebudú jasne chápať Ježiša, a preto slepca z Betsaidy uzdravuje v dvoch krokoch (Mk 8,22-26), pretože učeníci majú ťažkosť uveriť mu, čo sa jasne ukáže pri troch predpovediach Ježiša o utrpení (8,31; 9,31; 10,33-34) po ktorých nastáva spor, ktorý Ježiš vždy ukončuje poučením učeníkov a ostatných. Trojité oznámenie utrpenia a vzkriesenia má prehĺbiť pohľad na budúci osud Mesiáša. Je potrebné im otvoriť oči, aby reálne videli a chápali jeho cestu. Postupné uzdravovanie pasívneho slepca z Betsaidy v dvoch krokoch odkazuje na postupnosť krokov Ježiša, ktorý im chce umožniť naplno vidieť. Peter vzápätí v stati Mk 8,27-29 vidí lepšie Ježiša ako ostatní, keď vyznáva, že on je (*ten očakávaný*) *Mesiáš Kristus* (= pomazaný).¹ V rámci širšieho kontextu teda existuje úzky vzťah s uzdravením slepeho v Betsaide Mk 8,22-26. K Ježišovi slepca priviedli iní, Ježiš ho sám vyvedie za Betsaidu a mimo mesta ho uzdraví v dvoch krokoch. Najskôr ho *vzal do samoty* (8,23) ako si berie učeníkov, ktorých formoval. Potom v *dvoch následných krokoch* ho uzdravil. Tým sa odkazuje na postupnosť a námahu vo výchove učeníkov vo viere. Slepý z Betsaidy je úplne pasívny; všetko robí Ježiš. V prípade Bartimeja je zrejma aktivita: žiada v trojitej prosbe, hoci je okrikovaný zástupom, väčšmi kričí.

V **blízkom kontexte** sa s perikopou tvoria vzťahy. Stačí ju dať do súvisu s okolitými textami.

---

¹ Určitý člen v gréčtine *ho christos* (Mk 8,29) definuje Mesiáša, ktorého ľud očakával a chápal aj v kategórii moci ako politického osloboditeľa spod rímskej nadvlády.

- A) Zázrak uzdravenia slepého z Jericha má aj vzťah s perikopou o bohatom mladíkovi Mk 10,17-31, ktorý príde za Ježišom a pýta sa, čo má robiť, aby mal večný život. Zhoda sa tvorí cez tému ochoty: mladík **pribehol** (v. 17) za Ježišom, podobne ako slepý **vyskočil**, aby bol čím skôr pri Ježišovi. Výraz mladíckej ochoty a záujmu zodpovedá Bartimejovi, ktorý jednak vyskočil a jednak hneď po uzdravení začal Ježiša nasledovať. Podobnosť medzi nimi je aj vo výzve, no kontrast nastáva v nasledovaní: Ježiš vyzval mladíka: **Chod', predaj všetko čo máš... a nasleduj ma!** (v. 21) ale ten **odišiel zarmútený** (v. 22). Ježiš hovorí Bartimejovi: **Chod', tvoja viera ťa zachránila!** a on, hoci nemusel, **šiel za ním** po ceste (v. 52). Nasleduje Ježiša správnym spôsobom, nie zo strachu ako učeníci, ktorí **túpili a so strachom išli za ním** (v. 32). Potvrďuje sa, že poslední budú skutočne prvými (10,31).
- B) Uzdravenie Bartimeja má tiež vzťah s bezprostrednou perikopou o žiadosti Jakuba a Jána sedieť v sláve Ježiša v Mk 10,35-45. Úplne zhodná je Ježišova otázka Jakubovi a Jánovi: **Čo chcete, aby som vám urobil?** (v. 36). Ježiš sa pýta slepca: **Čo chceš, aby som ti urobil?** (v. 51). Ježiš dáva zaznieť ľudskej prosbe, aby sa prosiaci dozvedel o jej opodstatnenosti. Dvaja ambiciózni bratia chcú sedieť po pravici a ľavici Ježiša, pričom slepý Bartimej chce získať zrak, aby napokon slobodne nasledoval Ježiša. Z toho je úplne zrejmé, koho prosba je opodstatnená.
- C) Uzdravenie Bartimeja sa deje bezprostredne pred príchodom Ježiša do Jeruzalema v Mk 11,1-11. So slávnostným vstupom do Jeruzalema sa začína tretia časť Markovho evanjelia. Zázrak ukončil sekciu cesty do Jeruzalema a zároveň naznačuje Ježišovo účinkovanie v Jeruzaleme. Táto časť má úlohu *tranzície*, prechodu ukončujúceho predchádzajúcu časť a začínajúceho novú časť. V oboch statiach pred aj po uzdravení slepého Bartimeja sa spomínajú **učeníci**, učeníci išli za Ježišom, ale *nasledovali* Ježiša *so strachom* (10,32) do Jeruzalema, a neskôr opäť vidíme učeníkov, ako *sprevádzajú* Ježiša v Jeruzaleme v 11,2. Sú bezprostrední účastníci zázraku, spomínajú sa v 10,46. Spoločným účastníkom je aj **početný zástup**, ktorý ide s Ježišom Mk 10,46 a v Mk 11,8-9.
- D) Tiež **volanie** žobráka je sčasti podobné **výkriku** zástupu, ktorý v Mk 11,9-10 volal: „*Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom! Požehnané kráľovstvo nášho otca Dávida, ktoré prichádza! Hosanna na výsostiach*“. Bartimej kričal: *Ježišu, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou (eleéson me - zmiluj sa nado mnou)*. Hebrejské sloveso **hōšī'ā' n'ā** (Žalm 118,35) v gr. prepise **Hosanna** – značí *zachráň (nás), prosíme*. Bola to prosba o pomoc ku kráľovi (2 Sam 14,4; 2Kr 6,26). Zvolania sú veľmi podobné. *Zmiluj sa nado mnou* alebo *zachráň, prosíme* je žiadosť o milosť a záchranu. Vo zvolaniach vidíme tú súvis v naliehavosti spásy.

KOMENTÁR STATE

Krátka správa o uzdravení má troch hrdinov Ježiša, Bartimeja a zástup. Je to typická správa o zázraku, kde sa zdôrazňuje krajnosť situácie, ktorá sa najprv ukazuje ako neprekonateľná a potom ju Ježiš neočakávane vyrieši. Rozprávanie o zázraku uzdravenia máva trojdielnu štruktúru: predstavenie chorého a žiadosť o uzdravenie; priebeh uzdravenia s výsledkom a napokon je to dopad zázraku na prítomných často v skupinovom zvolaní (*Čo je to? Nové učenie s mocou! Aj nečistým duchom rozkazuje a poslúchajú ho* Mk 1,27; *Čo myslíš, kto je to, že ho i vietor, i more poslúchajú?* Mk 4,41). Zázrak uzdravenia je bežne založený na troch prvkoch: na Ježišovi, chorom a vzťahu medzi nimi. No tu osobitne figuruje aj úloha zástupu.

Stasť je v zhode s často používanou triádou, či trojčlennou schémou u Marka.² Trikrát prosí Bartimej, tri razy hovorí Ježiš a tiež trikrát reaguje zástup: prvý raz neutrálne, keď povie slepčovi, kto

² V Markovom evanjeliu sú **tri reakcie na krst Ježiša: roztrhnuté** alebo, zostupuje **Duch**, počut' **hlas z nebies: Ty si môj milovaný Syn...** (1,10-11) a **tri reakcie na smrť Ježiša: roztrhnutá** opona chrámu, **hlas stotníka** (*Tento človek bol naozaj Boží Syn* 15,39) a galilejské ženy pri kríži (15,38.39.40). Tri krát Ježiš povoláva kľúčových učeníkov nasledovať ho: štyria rybári, Lévi, dvanásť (1,16-20; 2,14-17; 3,13-19); zaznie trikrát predpoved' o utrpení, smrti a zmŕtvychvstání po troch dňoch (8,31; 9,31; 10,32-34); tri krát Ježiš varuje: *Ak ťa tvoja ruka/noha/oko zvädza na hriech...*(9,43.45.47); tri razy sa Ježiš vráti a dohovára trom ospalým učeníkom v Getsemani (14,32-42); tri razy Peter zaprie Ježiša (14,66-72; ako to Ježiš predpovedal v 14,30); tri krát sa spomína hodina pri križovaní Ježiša: *tretie, šiesta a deviata* (15,25.33.34); tri skupiny ľudí sa vysmieľujú Ježišovi pod krížom (15,29-30.31-32a.32b), ešte sa skupiny po troch na vrchu premenenia ale aj v Getsemani: Peter, Jakub a

ide okolo, potom negatívne keď okrikuje slepca, aby mlčal a napokon pozitívne, keď na podnet Ježiša slepca volá a umožní mu ho stretnúť.

Vo v. 46-47 je Ježiš na ceste do Jeruzalema, pričom sa on aj jeho učeníci zastavili v Jerichu, meste paliem,³ možno prečkali sobotu a potom z neho odchádzajú. Tu Herodes Veľký nechal postaviť luxusné zimné sídlo, okolo ktorého vybudoval mesto a kde v roku 4 pred Kr. zomrel. Jericho je najstaršie a najhlbšie položené mesto na svete, až 250 m pod úrovňou mora. Ľudské osídlenia sa tu našli z 8. tisícročia pred Kr. Toto mocné a obávané mesto podľa biblickej tradície padlo pred Izraelom. Vyvolený národ nemusel s obyvateľmi mesta bojovať, bolo treba iba dôverovať Bohu v liturgickej procesii obchádzajúceho mestom, ktorú konal ľud (porov. Joz 6) a nakoniec do neho vstúpil bez boja. Víťazstvo dosiahli čisto v dôvere k Pánovi. Jericho tak v evanjeliu na konci cesty do Jeruzalema nadobúda symbolický význam. Tu majú tiež padnúť posledné múry nevery učeníkov voči Ježišovi a slobodne a v dôvere majú vstúpiť na cestu za Ježišom. Iba tak s Ježišom vstúpia aj do nového života, ktorý vydobyje pre ľudí v Jeruzaleme.

Ježiša sprevádza zástup, nie je jasné, či ide o pútnikov do Svätého mesta, no v kontexte Mk 11 sú to súputníci Ježiša na jeho ceste. Ježiš vychádza z Jericha a míňa sediaceho žobráka menom Bartimej. Po Ježišovi je centrálnou osobou v tomto rozprávaní *Bartimej*. Pre čitateľov, ktorí nepoznajú aramejštinu, evanjelista uviedol preklad jeho mena: Timejev syn. Bartimej je *slepý žobrák* (gr. *tyflos prosaités*), čiže ten, čo je odkázaný a závislý od pomoci iných. V gréčtine sa *prosaités* vyjadri pomocou slovesa *aitein* - *požadovať, pýtať si*, ktoré je základom podstatného mena *žobrák*. Je **jediný uzdravený** v Markovom evanjeliu, ktorý **má vlastné meno**.⁴ To poukazuje na historicitu postavy v evanjeliu. Uzdravený s menom je **jediná postava** v Markovom evanjeliu, ktorá **oslovuje Ježiša vlastným menom**: *Ježišu* gr. *Iésou* (Ἰησοῦ v. 47).⁵ Nezabúdajme, že jeho uzdravenie je posledný zázrak v Markovom evanjeliu⁶ a má kľúčovú úlohu. Po tom čo počuje, že ide Ježiš Nazaretský (titul v Mk 1,24; 14,67; 16,6), Bartimej osloví samotného Ježiša nielen jeho vlastným menom "Ježišu" ale aj mesiášskym titulom *Syn Dávidov*. Ježiš patrí cez zákonného otca Jozefa z mesiášskej línie Dávida. Ľud chce umlčať obťažujúci krik slepca. Naliehavá dôvera v Ježiša ho núti kričať hlasnejšie (v. 48).

Vo v. 49 zaznie Ježišova výzva k zástupu: *zavolajte ho!* Okolostojáci povzbudzujú žobráka slovami: *vzchop sa* (imperatív v gr. *tharsei*), čo nie je obyčajné povzbudenie, ale možno aj predtucha uzdravenia. Vo v. 50 slepec odhodí plášť, ktorý mu podľa orientálneho zvyku slúžil na zakrytie v noci a v ktorom si ľudia nosili dary od iných. Zákon v Ex 22,26-27 nariaďuje: *Ak vezmeš do zálohy plášť svojho bližneho, vrátiš mu ho do západu slnka! Veď je to jeho jediný odev, jeho jediná prikryvka na jeho telo. V čom by spal? Ak bude ku mne volať, vypočujem ho, lebo som milosrdný.* Plášť bol pre Bartimeja jeho príbytkom, zakrýval sa ním pred nečasom, pod ním spával, naň sa viaže jeho „minulosť“ žobráka a slepca. Je to skutok opustenia a vzdania sa toho, čo platilo dovtedy. Aj učeníci, keď odišli od svojho remesla, zanechali všetko a išli za ním. Tento tiež odhadzuje svoj plášť, zanecháva svoj doterajší život, aby vstúpil do novej etapy života. Slepý sa stal slobodným, vyskočil, aby nasledoval Ježiša. Je to konanie hodné nasledovania.

Vo v. 51-52 znie Ježišova otázka *čo chceš, aby som ti urobil?* pripomína Mk 10,36, keď Ježiš povedal Zebedejovým synom: *Čo chcete, aby som vám urobil?* Podčiarkuje sa ňou kráľovskú autoritu Ježiša, ktorý akoby zavolať slepca na audienciu. Slepce používa aramejský titul *Rabbuni* výraznejší a osobnejší ako rabbi. A nasleduje prostá prosba: *Aby som videl!* Jeho prosba oproti prosbe Jakub a Jána bola opodstatnená a bola aj vypočutá. A miesto gesta uzdravenia ako pri slepcovi z Betsaidy (Mk 8,23 *poslinil mu oči, vložil naňho ruky*) je tu iba Ježišovo konštatovanie *tvoja viera ťa zachránila/ uzdravila* (grécky výraz *sesóken* znamená oboje). Výrok *tvoja viera ťa zachránila* obsahuje 3. os. sing. indikatívu perfekta *sesóken*). Perfektný minulý čas v gréčtine má aspekt prítomného stavu a preto sa veta dá

Ján (9,2; 14,33); Ježiš, Mojžiš a Eliáš sú na vrchu (9,4-5); veľkňazi, zákonníci a straší (11,27; 14,43); Mária Magdaléna a dve iné ženy (15,40; 16,1); obdobie *troch dní* sa spomína v 8,2; 14,58 a 15,29.

³ Jericho je takto opisne (perifrázou) označené v Starom zákone v Dt 34,4; Sdc 1,16; 3,13; 2 Krn 28,15.

⁴ Samotné meno *Timai* v aramejščine je buď skratkou gréckeho mena Timotheos (bohobojný) alebo hebr. výrazu *tame'*, ktorý môže mať babylonský, resp. chaldejský pôvod s významom "byť nečistý".

⁵ U Matúša a Jána nebude niko priamo oslovovať Ježiša jeho menom. V Markovi je to okrem démonov (Mk 1,24 a 5,7) iba Bartimej, ktorý volá na Ježiša jeho vlastným menom. U Lukáša to budú desiati malomocní (17,13), akýsi slepý z Jericha (18,38), kajúci lotor (23,42), Štefan (Sk 7,59) vždy v kontexte modlitby.

⁶ Ak nepovažujeme za zázrak prekliatie figovníka (11,12-14); daný skutok je tzv. symbolický čin. Tieto činy konali proroci Jeremiáš, Ezechiel, Izaiáš, Ozeáš či Zachariáš.

prekladať aj v prítomnom čase: *Tvoja viera ťa zachraňuje*. Táto formulácia sa vyskytuje pri žene v Mk 5,34, ale tu pri Bartimejovi má dôležitejší význam, pretože v predchádzajúcom prípade sa žena trpiaca krvotokom dotkla Ježiša, pričom v prípade slepca je celé uzdravenie *vo viere*. Ježiš - prisľúbený Mesiáš, vracia zrak, ako predpovedal Iz 42,18. A žobrák vďaka viere nedosiahol iba telesný zrak, ale aj osobný vzťah ku Kristovi. Osobná viera Bartimeja sa stáva zreteľnou vo vďačnom a radostnom nasledovaní. Ako vidiaci spontánne nasleduje Krista po ceste, ktorá vedie cez kríž k osláveniu. A pretože nasleduje Krista, je jeho učeníkom. Bývalý slepec sa tak stáva vzorom príkladného učeníka - nielen pre svoju neochvejnú vieru, ale predovšetkým pre ochotu nasledovať Krista do Jeruzalema, na miesto jeho utrpenia, smrti a oslávenia.

STAŇ SA BARTIMEJOM (MK 10,46-52)

Cieľ modlitby s Písmom: osvojiť si postoje Bartimeja

10,46 Prišli do Jericha. A keď so svojimi učeníkmi a s veľkým zástupom z Jericha odchádzal, **pri ceste sedel** slepý Bartimej, Timejov syn, a žobral.

47 Keď počul, že je to Ježiš Nazaretský, začal kričať:

"Ježišu, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

48 Mnohí ho okríkali, aby mlčal; ale on ešte väčšmi kričal:

"Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

49 Ježiš zastal a povedal:

"Zavolajte ho!"

Zavolali slepca a vaveli mu:

"Vzchop sa! Vstaň, volá ťa!"

50 On odhodil plášť, vyskočil a šiel k Ježišovi.

51 Ježiš mu povedal:

"Čo chceš, aby som ti urobil?"

Slepec mu odpovedal:

"Rabbuni, aby som videl!"

52 A Ježiš mu povedal:

"Chod', tvoja viera ťa uzdravila!"

A hneď videl a **šiel za ním po ceste**.

Komentár: V rozprávaní je veľký kontrast medzi situáciou Bartimeja na začiatku a na konci:

Na začiatku je Bartimej slepý -

na konci získa zrak a vidí.

Na začiatku sedí, je imobilný -

na konci šiel po ceste do Jeruzalema.

Na začiatku je na okraji cesty mimo zástupu -

na konci je zaradený do Ježišovej skupiny.

Z čoho pochádzajú tieto zmeny? Odpoveď je daná samotným Ježišom: *Chod'! Tvoja viera ťa uzdravila*. Viera Bartimeja bola vyjadrená v modlitbe, v trojitej prosbe: *Ježišu Syn Dávidov zmiluj sa nado mnou!* (10,47); *Syn Dávidov zmiluj sa nado mnou!* (10,48) a *Rabbuni, aby som videl* (10,51). Prosba **zmiluj sa nado mnou** je prosba o milosrdenstvo, lásku v núdzi. Osoba Ježiša je pre slepca človek s konkrétnym menom, ktorého iba on volá po mene. Zároveň je to Syn Dávidov; tým vyjadrí mesiášsku identitu Ježiša, hoci ešte nie božskú. Tá je zámerne v pláne Markovho evanjelia vložená až do úst pohanského stotníka pod krížom v Mk 15,36: „*Tento človek bol naozaj Boží Syn*.“ Na Ježišovu otázku: *Čo chceš aby som ti urobil?* Bartimej odpovie: *Rabbuni, aby som videl* (10,51). Rabbuni (aram. *môj veľký učiteľ*) je veľmi dôverný spôsob oslovenia Ježiša, rovnako oslovuje Ježiša Mária Magdaléna v Jn 20,16. V oslovení Ježiša sa stupňuje trojica mien: *Ježiš – Syn Dávidov – Rabbuni*. Je za tým určitá gradácia, ktorá naznačuje postupnú blízkosť k Ježišovi. Teda modlitba a prosby slepca nie sú nejakou všeobecnou prosbou na Krista, ale tie zahŕňajú jeho konkrétne meno aj titul Syn Dávidov, čím sa jeho pozemská identita dopĺňa o mesiášsku. Dva razy zaznieva prosba: *zmiluj sa nado mnou* (ἐλέησόν με)! Druhý krát slepec kričí väčšmi, hoci bol zahriaknutý zástupom. Tri krát tu zaznieva prosba človeka v núdzi s neoblomnosťou a naliehavosťou. Tomu, kto sa v slepote modlí, je napokon dovolené uvidieť Ježiša, ktorého bude schopný nasledovať. Slepý dúfa napriek výčitkám zástupu. Vloží celú svoju dôveru v Ježiša Nazaretského. Jeho postoj a správanie je veľmi poučné. Na základe toho čo robí, vnikáme do jeho vnútorného sveta. Slepý potom, čo zistí, že Ježiš je jeho záchranou, nechce ho viac opustiť a preto ho

nasleduje. Tento zázrak ponúkne možnosť novej cesty. Pretože Bartimej naplno spoznal Krista, nemôže ho nenasledovať. Čím viac niekto verí v Ježiša, tým viac chápe aj veľkosť daru od neho. Čím viac sa človek presvedča na základe skúsenosti, že Ježiš je Spasiteľ, tým skôr zostáva s Ježišom.

Slepý Bartimej je reálna postava s menom. Jeho uzdravenie má symbolický význam. Je **vzorom pravého učeníka** kráčajúceho na ceste za Ježišom do slávy. Každý učeník potrebuje prežiť podobné **osvietenie darované Ježišom**. Slepota učeníkov dosiahla maximum pri zajatí Ježiša (Mk 14,50.66-72), kedy ho všetci opustili a dokonca aj prvý učeník Peter ho tri krát zaprel. Slepý Bartimej je i **symbol ľudí na okraji cesty**, ktoré zakusuje často opustenosť a neschopnosť ísť dopredu.⁷ My ľudia sme často pomalí v pochopení cesty Ježiša ku krížu a k zmŕtvychvstaniu. Sme skutočne slepí. Niekedy nám zasa ide o privilégia Ježiša ako dvom Zebedejových synom Jakubovi a Jánovi, ktorým umožní Ježiš vyriešiť krátkozrakú prosbu pred inými, aby tak poznali jej nemiernosť.

Identifikácia so slepým Bartimejom sa deje cez tri skutočnosti:

- a) **Cez pripustenie slepoty** v našom živote. Kto chce byť uzdravený, musí si svoju duchovnú slepotu uvedomiť a pripustiť. Ak by Bartimej neprijímal tento svoj biedny stav a nežiadal pomoc od Ježiša, tak by nedosiahol ani nasledovanie Ježiša v slobode. Človek sa vždy musí stotožniť so svojim stavom, aby mohol túžiť po svetle a väčšej viere. Naša slepota závisí od okolností, v ktorých sa každý nachádzame. Hoci sme prijali krst a iné milosti, často krát sa podobáme mladíkovi, ktorý chce síce robiť čosi navyše, aj beží za Ježišom, no po Ježišomom návrhu sa tohto elánu vzdá.
- b) **S Bartimejom sa možno identifikovať aj cez odhodenie plášt'a**, odhodaním tej minulosti, ktorá bráni stať sa skutočne slobodnými v nasledovaní Ježiša Krista. Čo predstavuje odhodenie plášt'a v mojom živote? Čo mi zabraňuje nasledovať Ježiša bez strachu a v slobode? Je to nejaký ekonomický alebo kultúrny záujem, alebo sú to moje domnienky, predsudky, prílišné starosti alebo moje zranenia z minulosti? Čím viac vsadím na Ježiša, tým budem slobodnejší v službe pre neho. Ježiš nás úplne oslobodzuje, ako Bartimeja. Táto stať o Bartimejovi nám v duchu Ježišovho záverečného výroku ilustruje, čo konkrétne v príbehu znamená viera.
  - Viera je modlitba cez nalievajúcu prosbu, viera umožní osobné stretnutie s Ježišom
  - viera je aj prejavom toho, kto je pre mňa Ježiš; viera dáva silu počuť, kričať, vyskočiť a nakoniec i slobodne nasledovať Ježiša po ceste ku krížu a zmŕtvychvstaniu.
- c) **Posledná vec je modlitba Bartimeja**. Sú to v podstate tri prosby, ktoré mu priniesli zdravie a spásu. Viera ho zachránila, ako tvrdí Ježiš. Milosť dostal cez nalievavosť viery, hoci nevedel ešte všetko o Ježišovi, vedel a veril v to, že Ježiš je schopný mu vrátiť zrak. Bez viery nie je možný zázrak. *Viera Bartimeja* sa tu prejavuje v *prekonávaní prekážok*. Viera je taktiež aj *existenčný vzťah k Ježišovi*. Tento vzťah sa vyjadruje cez konkrétne oslovenie. Vie, kto je Ježiš, aj keď nie vo všetkých detailoch, čo príde na rad neskôr. Prvorádym je nastolenie vzťahu. Viera je tak dôverný vzťah; verí nielen v Krista, ale aj Kristovi. Mať vieru, to nie sú abstraktné pravdy o Ježišovi, ale živý vzťah k osobe Ježiša. Modlitba má podobu nalievavého volania na Ježiša: *Ježišu, Syn Dávidov zmiluj sa nado mnou*. V ťažkostiach a krízach je potrebná nalievavá prosebná modlitba toho, kto potrebuje pomoc, ktorá „prinúti“ Ježiša zastať. Ježiš o viere v podobe vytrvalej modlitby hovorí v podobenstve o sudcovi a vdove na tému *ako sa treba stále modliť a neochabovať* v Lk 18,1-8. Naliehavá prosba vdovy nalieha na sudcu, aby ju obránil pred jej protivníkom. A práve pre jej nalievavosť jej sudca pomohol a vyriešil jej spor. Ježiš prejde na konci podobenstva k argumentu označenom v rétorike *argumentum a fortiori* (s motívom „o to viac“): Keď teda sluha, ktorý sa Boha nebojí a ľudia sa nehanbia, takto koná, či „Boh neobráni svojich vyvolených, čo k nemu volajú dňom i nocou, a bude k nim nevšímavý? Hovorím vám: Zaraz ich obráni. Ale nájde Syn človeka vieru na zemi, keď príde?“ Viera a modlitba sú tam vo vnútornej jednote a sú neoddeliteľné. K prosbe patrí aj pokora (=pravda o sebe), ktorá otvára človeka v núdzi pre dar viery; bez pokory nie je možné veriť naplno v Ježiša a nie je možné ho ani naplno nasledovať.

---

⁷ Úspešný rakúsky básnik PETER HANDKE v zbierke *Über die Dorfer*, Frankfurt 1981, s. 94 to dokonale vystihuje: „Nikto nás nechce a nikto nás nikdy nechcel...Naše príbytky sú prázdne kreslá beznádeje...My nie sme na nesprávnej ceste, ale nie sme na žiadnej ceste...Ako je ľudstvo opustené!“

JEŽIŠ SA ZASTAVUJE (MK 10,46-52)

Cieľ modlitby s Písmom: spoznať dobrotu a pozornosť Ježiša

10,46 Prišli do Jericha. A keď so svojimi učeníkmi a s veľkým zástupom z Jericha odchádzal, **pri ceste sedel** slepý Bartimej, Timejov syn, a žobral.

47 Keď počul, že je to Ježiš Nazaretský, začal kričať:

"Ježišu, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

48 Mnohí ho okríkali, aby mlčal; ale on ešte väčšmi kričal:

"Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

49 Ježiš zastal a povedal:

"Zavolajte ho!"

Zavolali slepca a vraveli mu:

"Vzchop sa! Vstaň, volá ťa!"

50 On odhodil plášť, vyskočil a šiel k Ježišovi.

51 Ježiš mu povedal:

"Čo chceš, aby som ti urobil?"

Slepec mu odpovedal:

"Rabbuni, aby som videl!"

52 A Ježiš mu povedal:

"Chod', tvoja viera ťa uzdravila!"

A hneď videl a **šiel za ním po ceste.**

Komentár: Ježiš, akonáhle počuje modlitbu slepého, zastal. Kráčal po ceste do Jeruzalema ako ostatní pútnici z Galiley, ktorí museli Jerichom prechádzať, no Ježiš pri stúpaní z mesta zastal na hlas slepca, hoci mal pred sebou najnáročnejší úsek cesty pred Jeruzalemom, o ktorom učeníkom trikrát hovoril v predpovedi utrpenia a vzkriesenia. Tam má dovŕšiť svoje poslanie. Možno má naponáhlo. No zrazu neponáhla, ale má čas na počúvanie slepého žobráka, ktorý ho prosí. Ježiš je mimoriadne pozorný, nezanedbá nijakého človeka. Hovorí zástupu: *Zavolajte ho!* aby ľudia boli sprostredkovateľmi Ježišovej žiadosti. Ježišov postoj je postoj pozornosti voči jednotlivcovi ale zástupu. Túto pozornosť veľmi pozorne vyjadril evanjelista Mare. Tri jeho priame reči evokujú tri žiadosti slepého: (1) *Zavolajte ho;* (2) *čo chceš, aby som ti urobil;* (3) *chod', tvoja viera ťa spasila (sesóken).* Tri krát Ježiš vstupuje do dialógu so slepcom. Bartimej dostal omnoho väčší dar, ako len fyzický zrak, ktorý pri smrti opäť vyhasne; no cez dar prirodzeného svetla našiel cestu za svetlom, ktorým je Ježiš.

Ježiš neskôr vstúpi do Jeruzalema a vezme na seba všetky ľudské slabosti, aby tak vykúpil ľudí najmä z duchovných obmedzení. Ježiš za dar zraku, ktorý dáva Bartimejovi, od neho nežiada nič. Naopak zaznie výzva uzdravenému, aby šiel na svoje miesto: *chod'!* v zmysle *odíď*. Ježiš ho nevyzýva, aby ho nasledoval, dáva mu slobodu. Prijatá priazeň neobnáša povinnosť. Ak chce Bartimej nasledovať Ježiša, musí to urobiť slobodne. Bartimej ho slobodne nasleduje a dáva tak svojim príkladom najavo, kto je Ježiš pre neho. Začína sa skutočne realizovať podobenstvo o rozsievaní slova, že nejaké zrno padlo i do dobrej zeme, do dobrého srdca a nakoniec prinieslo úrodu (Mk 4,8).

☞ Pane, keby si sa ma spýtal „Čo chceš, aby som ti urobil?“ možno by som bol zaskočený, práve preto, že na rozdiel od slepého Bartimeja na teba úpenlivo nevolám tak ako bol on navyknutý neustále prosiť a žiadať on. Jeho naliehavá modlitba vytryskla v núdzi, keď bol v koncoch a vedel, že len ty ho môžeš zachrániť. Búšil na zatvorené dvere, a napokon ťa zastavil. Tvoje srdce sa zlomilo pred neodbytnou prosbou slepca. Pane daj, aby som aj ja videl! Na biblických postavách ma fascinuje ich bezprostrednosť a úprimnosť. Podobne ako žalmisti aj Bartimej vyslovuje to, čo má na srdci. Jeho prosba je prostá a plná viery a dôvery. Možno sa k tebe nemodlím, pretože som toľkokrát prosil a nič sa nestalo. A predsa ty si „stále rovnaký včera, dnes a naveky“. No ani vtedy si neuzdravoval všetky choroby a nevyhovoval všetkým prianiam ľudí. Pane, niekedy plníš moje želanie, inokedy nie možno len preto, aby si mi mohol dať niečo lepšie alebo mi to nedávaš hneď, aby čakaním rástla moja dôvera. Amen ☞

ZÁSTUP, NECHAJ SA ZMENIŤ JEŽIŠOM (MK 10,46-52)

Cieľ modlitby s Písmom: získať ako Cirkev milosť sebazpoznania a obrátenia

10,46 Prišli do Jericha. A keď so svojimi učeníkmi a s veľkým zástupom z Jericha odchádzal, **pri ceste sedel** slepý Bartimej, Timejev syn, a žobral.

47 Keď počul, že je to Ježiš Nazaretský, začal kričať:

"Ježišu, syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

48 Mnohí ho okríkali, aby mlčal; ale on ešte väčšmi kričal:

"Syn Dávidov, zmiluj sa nado mnou!"

49 Ježiš zastal a povedal:

"Zavolajte ho!"

Zavolali slepca a vraveli mu:

"Vzchop sa! Vstaň, volá ťa!"

50 On odhodil plášť, vyskočil a šiel k Ježišovi.

51 Ježiš mu povedal:

"Čo chceš, aby som ti urobil?"

Slepec mu odpovedal:

"Rabbuni, aby som videl!"

52 A Ježiš mu povedal:

"Chod', tvoja viera ťa uzdravila!"

A hneď videl a **šiel za ním po ceste.**

Komentár: zástup tvorí okolo Ježiša bariéru, no nakoniec v ňom nájde miesto aj uzdravený slepý. Aj zástup sprevádzajúci Ježiša vstúpil **tri krát** na scénu. Najskôr informoval slepého, že prechádza Ježiš: *Keď počul, že je to Ježiš Nazaretský*, to počul od zástupu. Prvý vstup zástupu je neutrálny. V druhom vstupe má zástup nepriateľský tón, keď chce umlčať slepého: *mnohí ho okríkali, aby mlčal*; podobne učeníci odrádzajú matky, keď privádzajú deti k Ježišovi a hovoria aby neobťažovali Ježiša. Čím viac prekážok kladie zástup, tým viac sa slepec musí namáhať. Napokon sa však zástup zmení vďaka Ježišovi. Po Ježišovej výzve: *Zavolajte ho!* (v. 49) sa mení reakcia zástupu k slepcovi: *Vzchop sa, vstaň, volá ťa!* Zástup zopakuje výzvu Ježiša v závere: *volá ťa*, no predtým povzbudzuje slepca. Ježiš si poslušil zástupom, pričom však zmenil jeho postoj. Zástup sa stáva sprostredkovateľom pomoci pre slepého. Posledný tretí krát vstúpi zástup cez kladnú priamu reč, ktorá stojí v centre celej scény. V biblickej kompozícii je to dôležitá pozícia, obštopuje ju dialóg slepého s Ježišom Výzva zástupu tu zaznie akoby výzva jednotlivca: *Vzchop sa, vstaň, volá ťa*. Môže hovoriť zástup naraz. Je to možné v liturgii. Z pohľadu narácie je to však bežný postup. Zástup predstavuje **kolektívnu postavu**. Na pozadí tohto textu podáva Marek napomenutie a kritiku kresťanskej komunity, ktorá má vždy pomáhať ľuďom dostať sa bližšie k Ježišovi. V Lk 19,3-4 sa tiež zástup stáva prekážkou pre Zacheja v pohľade na Ježiša, ktorý bol nízkej postavy.

Identifikácia so zástupom: Zástup ľudí okolo Ježiša nielen v príbehu riskuje, že bez hlbšieho kontaktu s Ježišom zostane sprevádzajúcim davom bez svetla. Nejde spolu s Ježišom, ale iba vedľa Ježiša, hoci ho má v strede, no sprevádza ho pasívne bez toho, že by vedel, kto je fakticky tento Ježiš v ich strede. V príbehu je paradoxom, že tí ľudia, ktorí Ježiša najskôr nechápu a dokonca zabraňujú slepcovi dostať sa k Ježišovi, sú nakoniec poverení Ježišom, aby ho zavolali. I oni sú Ježišovou výzvou premenení, ináč povedané osvietení. Stanú sa prostredníkmi spásy pre Bartimeja. Ježiš si poslušil komunitou, nie anonymnou masou, ale konkrétnymi ľuďmi, ktorí zborovo volajú: *Vzchop sa, vstaň, volá ťa!* Ježiš ráta i s tými, čo sú často maloverní alebo zabraňujú iných na ceste ku spásu. Ježiš ich taktiež mení, ak ho poslúchnu. Túto premenu je možné absolvovať len v prípade, ak necháme prostredníctvom Ježiša zmeniť. V Markovom evanjeliu už zázrak uzdravenia hluchonemého (Mk 7,31-37) a na dva krát uzdravovaného slepca z Betsaidy (Mk 8,22-26) naznačili, že učeníci Ježiša si potrebujú otvoriť sluch a zrak, aby porozumeli Ježišovmu tajomstvu. To isté platí aj o prípade Bartimeja, ktorý sa odohráva už skoro pred bránami a Ježišovým utrpením v Jeruzaleme, pričom učeníci stále nechápu a majú akoby zatvorené oči (porov. spornú prosbu Jakuba a Jána v Mk 10,35-45). Neprijali Ježišovu cestu k ponížujúcej smrti, idú sice za ním, no trpeli a boja sa (Mk 10,32). To, že perikopa končí zmienkou o nasledovaní Krista Bartimejom, nám prezrádza jasný zámer evanjelistu: slepec je vzorom učeníka aj pre zástup, pretože jeho uzdravenie vyvrcholí v slobodnom nasledovaní.